

УДК 349.6:351.777.6(477)+(4)

**ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ ЗАБРУДНЕННЯ ВОД
В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ**

Черкашина М. К.,

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри екологічного права
Національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків

Виставна Ю. Ю.,

старший викладач PhD
кафедри інженерної екології міст
Харківської національної академії
міського господарства

Анотація: Стаття присвячена визначенню необхідності інтеграції водного законодавства Європейського Союзу до українського законодавства шляхом проведення порівняльного аналізу понять основних термінів діючих законодавчих актів ЄС та України у сфері охорони вод від забруднення, зокрема, «забруднення», «забруднююча речовина», «якість води» та подальше їх удосконалення.

Ключові слова: охорона вод, забруднення, забруднююча речовина, якість води, водне законодавство України та Європейського Союзу.

Аннотация: Статья посвящена определению необходимости интеграции водного законодательства Европейского Союза в украинское законодательство путем проведения сравнительного анализа понятий основных терминов действующих законодательных актов Европейского Союза и Украины в сфере охраны вод от загрязнения, таких как: «загрязнение», «загрязняющее вещество», «качество воды» и дальнейшее их усовершенствование.

Ключевые слова: охрана вод, загрязнение, загрязняющее вещество, качество воды, водное законодательство Украины и Европейского Союза.

Annotation: The article focused on the determination of aspects of the integration of European Union water protection legislation (Water Framework Directive) in the current Ukrainian environmental law (Water Codex). The comparison of principle determinants of water protection legislation, e.g. «water pollution», «pollutants» and «water quality» has been proceeded in order to describe major differences in the definitions and evaluate the necessity of the adaptation of European Union water legislation in Ukraine. Perspectives of the adaptation have been mentioned in the paper.

Ключевые слова: water protection, pollution, pollutants, water quality, water legislation of Ukraine and EU.

Проблема забезпечення належних кількості та якості води має глобальне значення та стосується більшості країн світу. Водокористування в Україні здійснюється переважно нерационально: збільшуються непродуктивні витрати води та внаслідок забруднення і виснаження зменшується об'єм придатних до споживання водних ресурсів. Водні об'єкти України використовуються, а отже, і забруднюються, у кілька разів інтенсивніше, ніж в інших країнах. Таким чином, виникає першочергова необхідність правового регулювання охорони, використання і відтворення вод, викликана екологічним станом природного об'єкта, зростаючими масштабами споживання, урахуванням його обмеженості й вразливості [1, с. 176; 2, с. 182-183; 3, с. 14].

Правовими проблемами охорони та використання вод у різні часи займалися такі науковці, як: О.С. Колбасов, В.І. Гордєєв, В.О. Джуган, І.В. Труфан, С.В. Шаралова, О.М. Шуміло тощо [4-10].

Проте, досі недостатньо дослідженими залишаються проблеми забруднення водних об'єктів, зокрема, законодавче визначення таких понять,

як «забруднення», «забруднююча речовина», «якість води» тощо.

Метою цієї статті є визначення необхідності інтеграції водного законодавства Європейського Союзу до українського законодавства шляхом проведення порівняльного аналізу понять основних термінів діючих законодавчих актів ЄС та України у сфері охорони вод від забруднення, зокрема, «забруднення», «забруднююча речовина», «якість води», та подальше їх удосконалення.

Забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України визначено пріоритетним обов'язком держави та закріплено у її головних правових документах [11-13]. Зокрема, Закон «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 р. [14] визначає сучасну мету і принципи державної екологічної політики, започатковує перехід до природоохоронних стандартів Європейського Союзу, розроблення відповідних нормативно-правових актів та імплементацію європейських екологічних норм і стандартів. Розробка та втілення цієї Стратегії державної екологічної політики до 2020 р. є пріоритетним заходом діяльності Української частини Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС.

Додатково Програма інтеграції України до Європейського Союзу, затверджена Указом Президента України від 14.09.2000 р. № 1072/2000, передбачає критерієм членства в ЄС здатність виконувати зобов'язання, що випливають із членства в ЄС, зокрема, роботу в напрямку забезпечення якості життя та охорони навколишнього середовища (розділ II, п. 11.1.3 – якість води) [15]. Але, незважаючи на більш ніж 10 років функціонування Програми, більшість її завдань залишаються без уваги. Це стосується й екологічного законодавства, розвиток якого є пріоритетним для країн Європейського Союзу, де особлива увага спрямована на збереження і відновлення природних ресурсів, моніторинг основних забруднювачів довкілля та джерел надходження до нього хімічних речовин.

Головним нормативно-правовим документом, який регулює діяльність із водокористування та охорони природних вод, включаючи поверхові води суходолу, транзитні та прибережні, а також підземні води Європи, є Водна Директива ЄС (ВД), яка була опублікована 22 грудня 2000 року в офіційному журналі Європейського Союзу і, відповідно, набрала чинності. Водна Директива безперервно змінюється та адаптується до сучасних умов водокористування. Вона не є обов'язковою для прийняття Україною, оскільки вона не є членом ЄС, проте існують спільні транскордонні річкові басейни (р. Дунай, р. Тиса), щодо охорони яких Україна ратифікувала відповідні конвенції.

Основним документом, що регулює водокористування в Україні, є Водний Кодекс, головним завданням якого є охорона вод держави. Згідно ст. 40 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [13], ст. 44 Водного кодексу України [16] використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з дотриманням обов'язкових екологічних вимог, зокрема, вживання заходів щодо запобігання забрудненню природних ресурсів. Так, водокористувачі зобов'язані вживати заходів щодо запобігання забрудненню водних об'єктів стічними (дошовими, сніговими) водами, дотримувати встановлених нормативів та лімітів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та встановлених лімітів забору води тощо.

Ключовими поняттями обох законодавчих актів з охорони вод є «забруднення», «забруднююча речовина» та «якість води». Саме ці поняття є вихідними для більшості нормативно-правових документів з водокористування як України, так і Європейського Союзу. Але ці категорії у Водному Кодексі та Водній Рамковій Директиві представлені у різних інтерпретаціях (Таблиця), що у подальшому розрізняє практичне виконання обох правових документів та регулювання природокористування у рамках спільних транскордонних водних басейнів.

Таблиця

Порівняльна характеристика положень законодавчих актів

Поняття (термін)	Водний кодекс України	Рамкова Водна Директива Європейського Союзу
Забруднення	Надходження до водних об'єктів забруднюючих речовин (ст. 1)	Пряме або непряме внесення в результаті діяльності людини речовин або тепла в повітря, воду або землю, що може бути небезпечним для здоров'я людини або якості водних екосистем чи для безпосередньо залежних від них наземних екосистем, що в результаті призводить до псування матеріальних цінностей, або до погіршення чи ушкодження корисних властивостей довкілля та можливості законного користування довкіллям (п. 33)
Забруднююча речовина	Речовина, яка привноситься у водний об'єкт в результаті господарської діяльності людини (ст. 1)	Це будь-яка речовина, що може спричинити забруднення, зокрема наступні перелічені речовини: «небезпечні речовини» - це речовини або групи речовин, що є токсичними, стійкими і здатними до біокумуляції, та інші речовини або групи речовин, які викликають еквівалентний рівень стурбованості. «пріоритетні речовини» - речовини, визначені і перелічені у Водній Директиві. Серед цих речовин є пріоритетні небезпечні речовини, до яких мають бути вжиті визначені у документі заходи (п. 31)
Якість води	Характеристика складу і властивостей води, яка визначає її придатність для конкретних цілей використання (ст. 1) «Категорія якості води» - це показник ступеня забрудненості водного об'єкта, який визначається за сукупністю встановлених показників складу і властивостей води і дотримання якого є обов'язковим протягом визначеного часу (п. 2 Постанови КМУ від 25.03.1999 р. № 465 «Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами»)	«Екологічний стандарт якості» - це концентрація окремої речовини-забрудника або групи речовин у воді, осаді або біоті, яку не можна перевищувати, для того щоб захистити здоров'я людини та довкілля (п. 35)

Головною категорією обох законодавчих документів є поняття «забруднення вод». У Водному кодексі України під забрудненням розуміють привнесення до поверхневих і підземних вод сторонніх домішок, що розчиняються, внаслідок чого вода стає непридатною для використання за призначенням, тобто для потреб водокористування. Водна Директива ЄС орієнтована не тільки на потреби водокористування, але й на охорону водної та прибережної екосистеми, її природного фоновому стану (п. 33). Отже, відповідно до діючого Водного кодексу України забруднення вод (поверхневих, підземних, джерел, внутрішніх морських вод та територіального моря) – це надходження до водних об'єктів забруднюючих речовин, при цьому забруднююча речовина – це речовина, яка привноситься у водний об'єкт у результаті господарської діяльності людини.

Охороні від забруднення, засмічення, вичерпання та інших дій, які можуть погіршити умови водопостачання, завдати шкоди здоров'ю людей, спричинити зменшення рибних запасів та інших об'єктів водного промислу, погіршити умови існування диких тварин, знизити родючість земель та викликати інші несприятливі явища внаслідок зміни фізичних і хімічних властивостей вод, зниження їх здатності до природного очищення, порушення гідрологічного і гідрогеологічного режимів підлягають усі води (водні об'єкти) на території України (ст. 95 ВК України). Але водний ресурс в екологічному законодавстві України розглядається насамперед як компонент природокористування, а його охорона пов'язана зі збереженням його характеристик для подальшого водокористування. Водна Директива зазначає, що водний ресурс не є комерційним продуктом, та його охорона повинна здійснюватися на рівні охорони спадщини (п. 1). Водний кодекс України та Водна Директива направлені на зменшення вмісту забруднювачів у водних об'єктах та досягненні показників якості води. Якщо у Водному кодексі України показники якості води є санітарно-гігієнічними, тобто до пріоритету відноситься захист здоров'я людини, то Водна Директива визначає саме екологічні показники, що спрямовані на охорону екосистеми водного об'єкта.

Таким чином, згідно Водного кодексу України забруднення – це безпосереднє надходження забруднюючих речовин, тобто розглядається саме прямий вплив на водний об'єкт. У той час ВРД розглядає поняття забруднення більш ширше, додаючи не тільки прямий але й непрямий вплив на водний об'єкт, пов'язаний з природними та антропогенними факторами користування водного басейну. ВРД має комплексний підхід щодо процесів забруднення, враховуючи фактори впливу, стан компонентів довкілля (атмосфера, ґрунт, вода), у цьому разі до річкового басейну застосовується системний підхід, де він ураховується як цілісна екосистема. Незважаючи на те, що ВК також указує на басейновий підхід до охорони вод, це ніяк не відображене у визначенні поняття «забруднення», де основним визначником є забруднююча речовина.

Відповідно до діючого Водного кодексу України (ст. 1) забруднення вод (поверхневих, підземних,

джерел, внутрішніх морських вод та територіального моря) – це надходження до водних об'єктів забруднюючих речовин, при цьому *забруднююча речовина* – це речовина, яка привноситься у водний об'єкт у результаті господарської діяльності людини, наприклад, забору води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами із застосуванням каналів, тобто внаслідок спеціального водокористування.

Спеціальне водокористування здійснюється для задоволення питних потреб населення, а також для господарсько-побутових, лікувальних, оздоровчих, сільськогосподарських, промислових, транспортних, енергетичних, рибогосподарських та інших державних і громадських потреб на підставі дозволу [18], в якому встановлюються ліміт забору води, ліміт використання води та ліміт скидання забруднюючих речовин (ст.ст. 48-50 ВК України). Наприклад, скидання стічних вод у водні об'єкти допускається лише за умови наявності нормативів гранично допустимих концентрацій (ГДК) та встановлених нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин.

Таким чином, забруднюючою речовиною відповідно до Водного кодексу України є будь-яка речовина, що привноситься у водний об'єкт у результаті антропогенної діяльності. Перелік забруднюючих речовин визначається відповідно до видів водокористування (комунальне-побутове, господарсько-питне та рибогосподарське). Цей перелік було розроблено ще у радянський період, до нього входять речовини, які вже не існують або не використовуються у сучасній господарській діяльності (наприклад, пральна паста, пральний порошок «Лотос», ДДТ), та, з іншого боку, до переліку не належать нові хімічні речовини, використання яких зростає останніми роками (наприклад, алкілфеноли, бісфенол А). Майже кожній забруднюючій речовині відповідає граничнодопустима концентрація (ГДК) та клас небезпеки, лімітуючий показник шкідливості, згідно з якими визначається якість води відповідно до виду водокористування [20; 21]. ГДК є насамперед санітарно-гігієнічним нормативом, направленим на охорону здоров'я людини як головного користувача природних ресурсів. Навіть у рамках рибогосподарських категорій стан водної екосистеми розглядається як фактор можливості вирощування різних видів риб для споживання людиною. У такому разі поняття «забруднююча речовина» є цілковито санітарно-гігієнічним, направленим на задоволення потреб у воді різних галузей господарства та людини, зв'язок із природним станом екосистему майже відсутній. Протилежно до ВК, ВРД визначає забруднювача (поллютанта) як чинника впливу на екосистему у порівнянні до її природного стану. Розглядаються дві головні категорії забруднювачів: «пріоритетні» та «небезпечні», відповідно до яких проводиться екологічна оцінка стану екосистеми. Граничні значення забруднювачів відповідають сучасним екотоксикологічним дослідженням, постійно доповнюються та змінюються разом із

переліком забруднюючих речовин. Тобто, як перелік забруднюючих речовин, так і їх граничні значення є динамічними та відповідають сучасному стану використання різних хімічних та інших речовин у галузях економіки та домогосподарствах. Нормативи ВРД можливо визначити як екологічні, що направлені насамперед на підтримку природного стану екосистеми водного басейну.

Відповідно до екологічного законодавства, на підставі наявності та концентрації забруднюючих речовин визначається *якість води* для конкретного виду природокористування. У рамках ВК якість води визначається відповідно до її придатності для окремих категорій водокористування на основі ГДК та класу небезпеки речовини зі застосуванням виключно фізико-хімічних показників води [19]. Водна Рамкова Директива визначає не «якість води», а «якість екосистеми», враховуючи стан та зміни природних параметрів води, донних відкладень, гідробіонтів. Таким чином, Європейська Директива навіть у цьому понятті визначає саме необхідність збереження природного балансу, а не особливості природокористування.

У результаті проведення порівняльного аналізу українського (Водний Кодекс України) та європейського (Водна Рамкова Директива) законодавств з охорони вод, а саме – його головних понять «забруднення», «забруднююча речовина» та «якість води» визначено, що:

1. Головною відмінністю між законодавствами є загальний підхід щодо охорони водних об'єктів. Так, ВРД орієнтовано цілком на комплексний підхід до охорони екосистем водного басейну з усіма її основними компонентами: ґрунт, повітря, вода та біота. ВК України спрямовано на задоволення потреб саме водокористувачів: галузей економіки та домогосподарств, тобто документ майже не враховує потреби екосистеми та не розглядає воду як середу існування для живих істот. Ці відмінності відображено у визначенні поняття «забруднення», «забруднююча речовина» та «якість води».

2. Іншою суттєвою відмінністю є те що, європейське законодавство розвивається відповідно до головних економічних змін та змін у споживанні різних хімічних матеріалів у виробництві та домогосподарствах, українське законодавство майже не змінюється відповідно сучасних тенденцій та є застарілим.

3. Перехід від однокомпонентного підходу у природокористуванні України до екосистемного надасть можливість проводити комплексний моніторинг довкілля з урахуванням його головних компонентів. Іншим важливим етапом інтеграції європейського екологічного законодавства стане можливість практичної реалізації програм з охорони трансграничних водних басейнів та спільний контроль якості усіх її компонентів. Проте, перш за все, інтеграція європейського екологічного законодавства повинна починатися з перегляду та доповнення його головних понять, а саме: «забруднення», «забруднююча речовина» та «якість довкілля».

ЛІТЕРАТУРА

1. Екологічне право України [текст]: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А.П. Гетьмана, М.В. Шульги. – Х. : Право, 2009. – 328 с.
2. Кобецька Н.Р. Екологічне право України [текст]: навч. посіб. / Н.Р. Кобецька. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 352 с.
3. Водне право України [текст]: навч. посіб.: / В.О. Процевський, О.М. Шуміло. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 176 с.
4. Кобласов О.С. Водное законодательство в СССР / О.С. Колбасов. – М.: Юрид. лит., 1972. – 216 с.
5. Кобласов О.С. Теоретические основы права пользования водами в СССР / О.С. Колбасов. – М.: Наука, 1972. – 227 с.
6. Гордеев В.И. Правовые вопросы использования и охраны малых рек Украины: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 / В.И. Гордеев; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 1994. – 173 с.
7. Труфан І.В. Правовий режим малих річок в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 / І.В. Труфан; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 2005. – 18 с.
8. Джуган В.О. Правове регулювання використання та охорони вод в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 / В.О. Джуган; Нац. універ. біоресурсів і природокористування України. – К., 2009. – 19 с.
9. Шарапова С.В. Правове забезпечення екологічного моніторингу в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 / С.В. Шарапова; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. – Х., 2002. – 19 с.
10. Шуміло О.М. Проблеми відповідальності за порушення водного законодавства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / О.М. Шуміло. – Харків, 1993. – 19 с.
11. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (зі змін. від 2011 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
12. Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки: Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 р. №188/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 38. – Ст. 248.
13. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ (зі змін. від 2011 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.
14. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України від 21.12.2010 р. № 2812-VI
15. Програма інтеграції України до Європейського Союзу затверджена Указом Президента України від 14.09.2000 р. № 1072/2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – №39. – Ст. 1648.
16. Водний кодекс України від 6 червня 1995 року № 213/95-ВР (зі змін. від 2012 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189.
17. Водна Рамкова Директива [Електронний ресурс]. – Режим доступ: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_962
18. Про затвердження Порядку погодження та видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до Постанови КМУ від 10.08.1992 р. № 459: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 // Офіційний вісник України. – 2002. – №12. – Ст. 590.
19. Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 р. № 465 // Офіційний вісник України. – 1999. – №13. – С. 34.
20. Обобщенный перечень предельно-допустимых концентраций и ориентировочно-безопасных уровней воздействия вредных веществ для воды рыбохозяйственных водоемов. – № 12-04-11, 1990.

21. Предельно-допустимые концентрации (ПДК) и ориентировочно допустимые уровни (ОДУ) вредных веществ в воде водных объектов хозяйственно-питьевого и

культурно-бытового водопользования. – Минздрав СССР, № 6025-91, 1991.

УДК: 351.74

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ТА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Руколайніна І. Є.,

кандидат юридичних наук, викладач
кафедри адміністративної діяльності ОВС
Харківського національного університету
внутрішніх справ

Анотація: Охарактеризовано погляди щодо розуміння сучасного стану матеріально-технічного та фінансового забезпечення навчальних закладів системи МВС України. Визначені нормативно-правові акти, що регламентують діяльність матеріально-технічного та фінансового забезпечення навчальних закладів системи МВС України.

Ключові слова: органи внутрішніх справ, нормативно-правова база, матеріально-технічне забезпечення, фінансове забезпечення навчальних закладів системи МВС України.

Аннотация: Охарактеризованы взгляды, касающиеся понимания современных проблем материально-технического и финансового обеспечения учебных заведений системы МВС Украины. Определены нормативно-правовые акты, которые регламентируют деятельность материально-технического и финансового обеспечения учебных заведений системы МВС Украины.

Ключевые слова: органы внутренних дел, нормативно-правовая база, материально-техническое обеспечение, финансовое обеспечение учебных заведений системы МВС Украины.

Annotation: Modern looks, touching understanding of basic directions of material and technical and financial problems of providing of educational establishments of the system of MVS of Ukraine, are described. Normatively-legal acts which regulate activity of logistical and financial support of educational establishments of the system of MVS of Ukraine are certain.

Key words: police, legal framework, logistical support, funding institutions of MIA of Ukraine.

До вищих навчальних закладів належать навчальні заклади таких типів: університети, академії, інститути, коледжі, училища. Вищі навчальні заклади є юридичними особами, мають власний статут, прапор, символіку (емблему, шеврон), відокремлене майно, рахунки у банках, печатки із зображенням Державного Герба України і свого найменування, від свого імені набувають майнових і особистих немайнових прав, мають обов'язки, є позивачами та відповідачами у суді.

Вищі навчальні заклади Міністерства внутрішніх справ України є державними навчальними закладами, які підпорядковані МВС України, засновані і діють згідно із законодавством України, реалізують відповідно до наданої ліцензії (ліцензій) освітньо-професійні програми підготовки фахівців за певними освітньо-кваліфікаційними рівнями, забезпечують навчання, виховання та професійну підготовку осіб з урахуванням нормативних вимог у галузі вищої освіти з метою задоволення освітніх потреб особи, суспільства і держави, а також здійснюють наукову і науково-технічну діяльність.

Вищі навчальні заклади МВС (далі – ВНЗ) у своїй діяльності керуються Конституцією України [1], Законами України «Про вищу освіту» [8], «Про освіту» [9], «Про міліцію» [2], «Про наукову та науково-технічну діяльність» [10], іншими законодавчими актами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України,

Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, МВС України, а також Положенням про вищі навчальні заклади МВС, затвердженого наказом МВС України від 14 лютого 2008 року №62 [3].

Розміри бюджетних призначень на підготовку фахівців з вищою освітою, а також підготовку наукових і науково-педагогічних працівників на кожний календарний рік визначаються відповідним Законом «Про Державний бюджет України».

Фінансування вищих навчальних закладів МВС України здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, призначених для фінансування МВС, та інших джерел фінансування, не заборонених чинним законодавством.

З метою забезпечення діяльності ВНЗ Міністерство внутрішніх справ передає в користування та оперативне управління закладу об'єкти права власності (споруди, будівлі, майнові комплекси, обладнання, а також інше необхідне майно споживчого, соціально-культурного та іншого призначення), що належить йому на правах власності.

Вищим навчальним закладам МВС України на правах, визначених чинним законодавством, належать:

- кошти, майно, інші об'єкти власності, передані йому фізичними та (або) юридичними особами в порядку, установленому чинним законодавством;

- доходи від власної діяльності та придбані на ці доходи об'єкти власності.

Земельні ділянки ВНЗ передаються їм у постійне користування відповідно до вимог чинного